

Een Winternacht

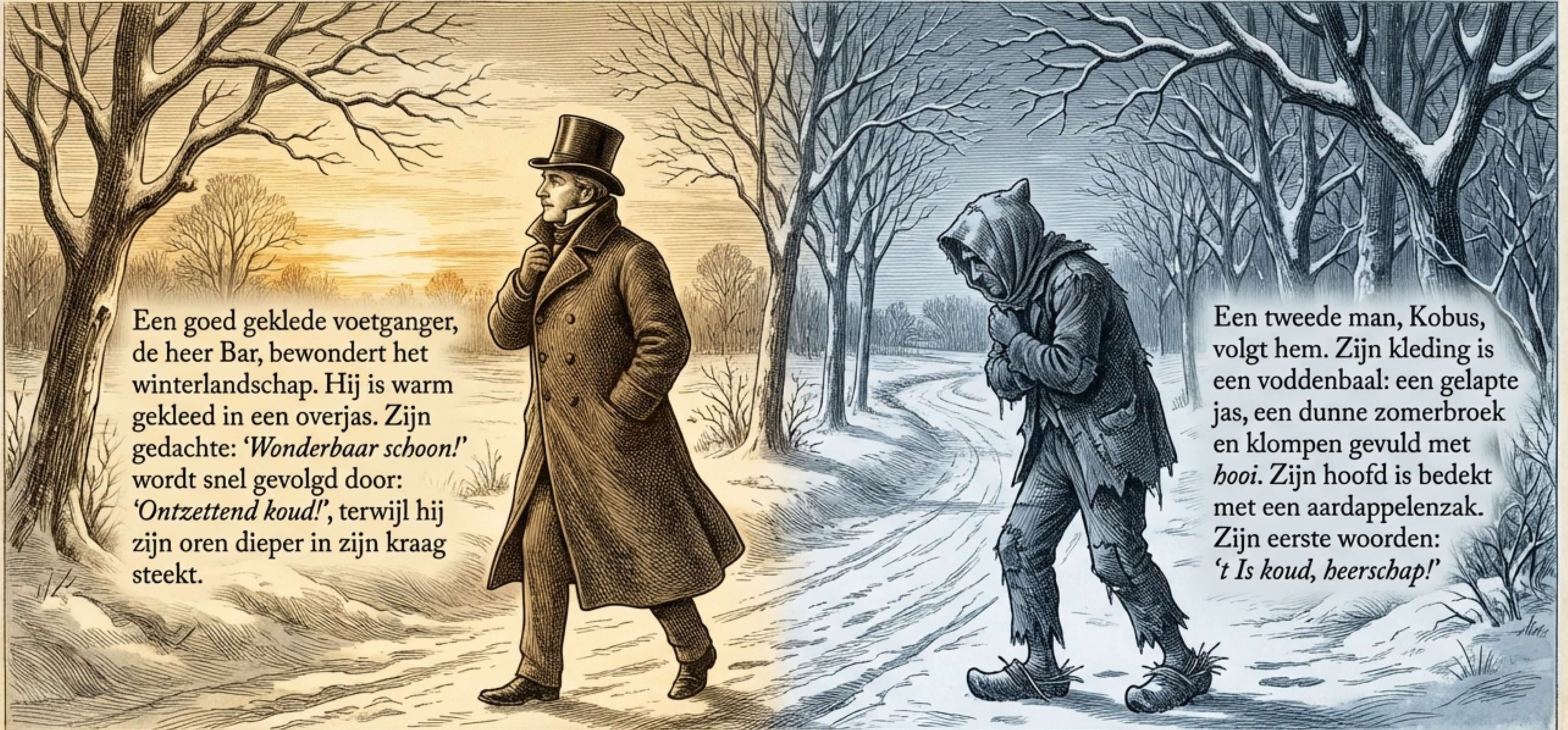
Door J.J. Cremer, 1854

Uitgegeven ten voordeele van eerlijke armoede.

J.J. Cremer online bibliotheek
WWW.JACOBCREMER.NL

Eén Avond, Twee Mannen, Eén Snijdende Kou

Een goed geklede voetganger, de heer Bar, bewondert het winterlandschap. Hij is warm gekleed in een overjas. Zijn gedachte: *'Wonderbaar schoon!'* wordt snel gevolgd door: *'Ontzettend koud!'*, terwijl hij zijn oren dieper in zijn kraag steekt.

Een tweede man, Kobus, volgt hem. Zijn kleding is een voddenbaal: een gelapte jas, een dunne zomerbroek en klompen gevuld met *hooi*. Zijn hoofd is bedekt met een aardappelenzak. Zijn eerste woorden: *'t Is koud, heerschap!'*

De Ontmoeting op de Grindweg

De heer Bar, bevangen door angst, overweegt de man geld te geven, maar vreest voor zijn portemonnee met 300 gulden en zijn gouden horloge. Hij besluit zich eruit te praten.

“t Moet zeker hard zijn,” antwoordde het heerschap ontwijkend. ‘Hard – hard!’ hernam de man, bitter lagechende, ‘ge most ’t eens even beproeven. Geef mij dien warm gevoerden overjas maar, als ge ’t voelen wilt, dan kunt ge mijn buis toe krijgen.’

‘...zoo heeft Hij den armen in tijd van nood ook de wapens geschonken om datgene te nemen wat hem wreedaardig onthouden wordt.’

Twée Huizen, Twée Lotsbestemmingen

‘Welkom! welkom! Wel weerga’s wat ben je koud. Kom, spoedig den jas uit, zet je maar gaauw op je gemak.’

‘Hebt ge wat, KOBUS?’

De Gloed van de Overvloed

In de kamer van de ontvanger brandt de kachel zo hevig dat het bijna te warm is.
Mevrouw Wester klaagt: 'WESTER stookt al te hard. 't Is niet gezond.'

Citaat van Wester:
*'Kom BARTJE, steek
een sigaar in je hoofd,
echte manilla's, zestig
gulden de duizend.'*

Citaat van Bar:
*'t Is toch regt gezellig,
als het buiten zoo akelig
koud is, dat men dan
binnen zoo fideel en
warmpjes gezeten is.
He! verbeel je nu eens die
arme slokkers dan
kan men zich zoo regt
verkneuteren.'*

De Kou van het Gebrek

In de hut is geen brandhout. De kinderen zijn “net zoo koud als steen.”
Kobus ziet maar één oplossing: de achterdeur.

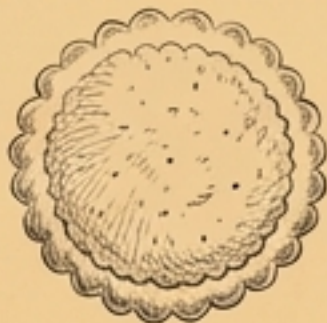
Citaat van Geertje:
“Maar als ge die deur verstookt, dan zal ’t er niet beter op worden. De wind staat er juist zoo fel op, en dan zitten we zoo goed als buiten.”

Citaat van Kobus:
“Eens moet er begonnen worden. Wat wil je dan, vrouw? Wil je dan, dat we als beesten zullen verhongeren en bevriezen? Nee, begonnen moet er worden.”

Kinderspel en Kinderleed

De 'blozende' kinderen van Wester,
Charreltje en Korlientje, komen binnen.
Ze ruziën over een bitterkoekje.
Mevrouw Wester vertelt trots hoe
Charreltje de bedelaar Kobus Knor
'plaagde' door te knorren.
Citaat: *'Weet u, de man heette KNOR.'*

Kobus' dochter Melisje vertelt over de
le buren: *'ze had gewatertand van de
heerlijke pot met aardappels, die er over
't vuur hing.'*
Kobus' kinderen Dorus en Martje
liggen stil in de bedstee: *'Och, die
kinderen liggen al sedert een paar uur,
en kijken zoo raar, en zeggen ook niets.'*

De Vanzelfsprekendheid van de Rijke

Main Description: Aan tafel pocht Wester hoe hij zijn vriend Breekers heeft opgelicht door hem een kreupel paard te verkopen voor 300 gulden. Hij klaagt ook over de liefdadigheid.

Citaat van Wester: *“Zou je wel willen / willen gelooven, BAR, dat ik op m’n woord van eer al wel twintig gulden sedert een maand drie, vier, aan al dat gemaal ben kwijt geraakt.”*

Citaat van Wester: *“Och, geloof me: veel geschreeuw, weinig nood. In ons land bestaat geen gebrek... en dan zeg ik dat God voor ieder zorgt en elk zijn deel geeft, en wat Hij beschikt zal toch wel wijs en goed zijn.”*

De Maaltijd van de Arme

Top Description: Geertje komt terug. Ze heeft geen aardappelschillen gekregen, alleen drie sneden roggebrood. Deze worden verdeeld onder zes hongerige monden.

Voor ze eten, vouwen vader, moeder en dochter de handen.

*Het teedere meisje bad met een bevend stemmetje:
'Zegen, Heere! deze spijs, amen.'*

De Toost op de Vorst

Na een uitgebreid maal van ossentong, rookvlees, kaas en kastanjes, en een klacht van mevrouw Wester dat “die kleine eenvoudige broodjes nog vijf centen het stuk kosten”, wordt de champagne gehaald.

Citaat van Wester: “Allô BAR, drink je glas eens uit, en WIM, maak jij dan, dat we den grijsaard eens te zien krijgen.”

‘Les bons amis,’ en paf vloog de kurk naar boven.

Wester sluit af met een toast ‘op den aanhou van de vorst,’ omdat de sneeuw zo mooi ligt om morgen te kunnen arresle

De Stilte van de Dood

Na het eten van zijn stukje brood, wil Kobus zijn jongste zoontje, Martje, zijn deel geven. Het kind reageert niet.

*Een luide kreet van ontroering
ontvlood aan zijne lippen.
'Hemel! vrouw, o! zie toch, is dat
slapen? ... Hij is zoo stijf, zie
hij blijft zoo stijf.
MART! MART! MARTJE!'*

‘...nee, nee, nee, ge bent niet dood, mijn
MARTJE,’ en hij drukte het koude en
verstijfde knaapje onstuimig aan zijne borst.

De Schreeuw in de Nacht

Overweldigd door verdriet en woede, stormt Kobus met het
lijkje van zijn zoon de ijskoude nacht in.

**“Ze hebben hem vermoord,
mijn jongen, ze hebben hem
vermoord, d rijke beulen...”**

A black and white illustration of a man in a dark coat running through a storm. He is carrying a small child in his arms and has a look of intense grief or anger on his face. The background is a swirling, turbulent storm with rain and lightning.

Binnen en Buiten

‘Buiten loeide de koude gure wind... en binnen de huizen der rijken, was het warm en wèl en overdaad... overdaad... Boven op de kinderslaapkamer lagen de van den heer WESTER zóó warm en goed in hunne heerlijke bedjes... en in zijne armen lag het kind, dat krachtig voedsel en dekssel had noodig gehad... Boven sliep hij onder het donzendekbedje, de man, die mede gelagchen had, omdat men het dwaasheid noemde, God om zegen over zijne gaven te bidden.’

De Volgende Dag

De volgende dag wordt de radeloze Kobus met het lijkje van zijn kind gevonden. De gemeenschap ontfermt zich over hem.

Contrast: 'WESTER, met WIM en vriend BARnarden den volgenden dag in de sierlijke slede lustig door 't dorp, en in de Roskam van 't geval hoorende, wierp ook de ontvanger twee rijksdaalders in de bus, voor die arme menschen (want zoo kwaad was hij niet).'

*...en zeide, weder in de narrenslede stappende:
'Ja, als ik dat op den weg ook geweten had!'*

Nawoord van de Schrijver

‘Stemt gij ons toe, waarde lezer! dat er hier en elders avondjes, als bij den ontvanger WESTER, worden doorgebracht; o, oordeel dan niet, dat het avondje bij KOBUS overdreven geschilderd is. Neen, bevat de eerste schilderij waarheid, de tweede bevat die evenzeer.’

‘En thans u allen dankende voor den aankoop van dit boekje, geven wij U de verzekering: dat de opbrengst... op eene waardige wijze, tot leeniging van eerlijke armoede zal worden besteed.’

